

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

SLUŽBA ZA TRANSPARENTNOST,
INTEGRITETO IN POLITIČNI SISTEM

Tržaška cesta 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 87 11

F: 01 478 86 51

E: gp.mnz@gov.si

www.mnz.gov.si

Republika Slovenija
Urad Vlade RS za komuniciranje

gp.ukom@gov.si

Številka: 010-312/2014/2

Datum: 21.11.2014

Zadeva: Mnenje MJU v zvezi ukinitvijo Informacijskega pooblaščenca

Na Ministrstvu za javno upravo (v nadaljevanju MJU) kot resorno pristojnem ministrstvu za področje dostopa do informacij javnega značaja smo dne 19.11.2014 prejeli predlog, posredovan preko spletnega orodja *predlagam.vladi.si*.

Predlaga se, da se ukine urad in delo Informacijskega pooblaščenca. Predlagatelj navaja, da je to potrebno, saj naj bi bilo z vsako spremembo Zakona o dostopu do informacij javnega značaja težje priti do informacij, saj se zakon praviloma in vedno spreminja samo v škodo in oteževanje dostopa, Zakon se vedno bolj in popolnoma prilagaja ZUP-u, zato je brezsmiselno imeti in plačevati dve službi, ki opravljata isto delo. V ZUP se doda par točk ZDIJZ, ki niso v ZUP-i, in je stvar urejena. Pritožbe se itak vedno obravnavajo po ZUP-u in po ZDIJZ. S tem bi prihranili kar precej denarja in še javna uprava bi se zmanjšala.

Kot ministrstvo pristojno za področje dostopa do informacij javnega značaja, vam v nadaljevanju v skladu z določbo 2. točke drugega odstavka 32. člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 - uradno prečiščeno besedilo, 117/06 - ZDavP-2, 23/14 in 50/14; v nadaljevanju ZDIJZ) posredujemo naše mnenje.

Informacijski pooblaščenec deluje od leta 2003. Sprva je deloval kot Pooblaščenec za dostop do informacij javnega značaja. Leta 2006 je s sprejemom Zakona o Informacijskem pooblaščenca ter z združitvijo Pooblaščenca za dostop do informacij javnega značaja in Inšpektorata za varstvo osebnih podatkov nastal Informacijski pooblaščenec. S takšno ureditvijo, ki je primerljiva z ureditvijo v razvitih državah EU, se je v enem organu združilo pomembno delo na področju varstva dveh pravic iz Ustave RS, na eni strani pravice vedeti (kot sestavni del pravice izražanja, 39. člen Ustave) in na drugi strani pravice do varstva osebnih podatkov (38. člen Ustave).

Obseg dela Informacijskega pooblaščenca je od jeseni 2003 strmo naraščal. Že leta 2006 je Informacijski pooblaščenec prej 504 pritožbe in izdal 101 odločbo na področju dostopa do

informacij javnega značaja, prejel je 231 prijav kršitev varstva osebnih podatkov in uvedel 180 inšpekcijskih postopkov. Do leta 2013 je število pritožb, povezanih z zahtevami za dostop do informacij javnega značaja, zraslo na 610 (izdanih je bilo 258 odločb), število inšpekcijskih zadev na področju kršitev varstva osebnih podatkov pa na 712.

Januarja 2013 se je informacijska pooblaščenka glede na ocene ljudi uvrstila v sam vrh nosilcev vlog v državnih nadzornih organih. Izenačeno sta ji sledila varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek – Travnik in predsednik Računskega sodišča RS Igor Šoltes.

Informacijski pooblaščenec je po **ZInfP** mdr. pristojen:

- kot pritožbeni organ v postopku za dostop do informacij javnega značaja;
- kot inšpekcijski organ za nadzor nad izvajanjem Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07 s spremembami in dopolnitvami, v nadaljevanju **ZVOP-1**) in drugih predpisov na tem področju;
- kot pritožbeni organ, kadar upravljavec osebnih podatkov ne ugotovi zahtevi posameznika glede pravice posameznika do seznanitve z zahtevanimi podatki po ZVOP-1;
- kot prekrškovni organ, v primerih določenih z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (Ur. l. RS, št. 51/2006 - UPB2 in 117/06 ZDavP2, v nadaljevanju **ZDIJZ**) in določbe 45. člena ZMed, ZInfP in ZVOP-1.

Na področju dostopa do informacij javnega značaja ima Informacijski pooblaščenec tudi pristojnosti, ki mu jih podeljuje Zakon o medijih (45. člen). Informacijski pooblaščenec ima določene pristojnosti tudi na podlagi Zakona o elektronskih komunikacijah, Zakona o pacientovih pravicah, Zakona o potnih listinah in Zakona o osebni izkaznici ter Zakona o bančništvu. Pristojnosti, naloge po dveh glavnih področjih in druge dejavnosti IP ter tudi finančno poslovanje so sicer podrobno razvidne iz Letnega poročila Informacijskega pooblaščenca za leto 2013¹.

Temeljni zakon na področju odprtega in preglednega delovanja organov je Zakon o dostopu do informacij javnega značaja. Namen ZDIJZ, ki je bil sprejet leta 2003, je poleg omogočanja uresničevanje pravice fizičnih in pravnih oseb, da pridobijo informacije javnega značaja, **zagotoviti splošno javnost in odprtost delovanja organov**. Po enajstih letih od uveljavitve ZDIJZ je mogoče reči, da je bil namen zakona v precejšnji meri dosežen oziroma se vsakodnevno uresničuje. V tem okviru je izredno pomembna ravno vloga in obsežna praksa Informacijskega pooblaščenca kot pritožbenega organa na področju dostopa do informacij javnega značaja (poleg sodne prakse), ki je vsa dostopna na spletnih straneh in tako na razpolago za preučevanje osebam, ki so pooblaščenec za dostop po posameznih organih.² Tudi v mednarodnem pogledu je ZDIJZ ocenjen kot zelo dober zakon. Mednarodni nevladni organizaciji *Access Info Europe* iz Španije in *Centre for Law and Democracy* iz Kanade sta v 89 državah izvedli raziskavo o kakovosti zakonodaje s področja dostopa do informacij javnega značaja. Slovenija se je dve leti zapored po kakovosti zakonodaje uvrstila na odlično drugo oziroma tretje mesto.³

Pravico posameznika, da pridobi dostop do informacij javnega značaja, opredeljuje 39. člen Ustave Republike Slovenije, ki določa, da ima vsakdo pravico dobiti informacijo javnega značaja. ZDIJZ kot konkretizacija te ustavne določbe prispeva k zagotavljanju transparentnosti delovanja države v najširšem smislu. Pridobivanje informacij, s katerimi razpolagajo zavezanci, predstavlja način nadzora javnosti nad njihovim delovanjem. To v slovenski prostor vnaša večjo

¹ Objavljeno na: https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/porocila/Letno_porocilo_2013_Web.pdf

² <https://www.ip-rs.si/informacije-javnega-znacaja/iskalnik-po-odlocbah/odlocbe-informacije-javnega-znacaja/>

³ Več o projektu: <http://www.law-democracy.org/?p=1143> in <http://www.rti-rating.org>

odprtost, kar pripomore tudi k odkrivanju in zmanjševanju nepravilnosti pri porabi javnih sredstev in večji odgovornosti subjektov, ki morajo delovati v javnem interesu. Novela ZDIJZ-C je z uveljavitvijo z dnem 17.4.2014 obveznost posredovanja informacij javnega značaja razširila tudi na gospodarske družbe pod prevladujočim vplivom države ali občin, z namenom večje odgovornosti in učinkovitosti upravljanja s sredstvi teh družb. Na podlagi določil ZDIJZ-C je DUTB letos objavila osnovne podatke iz kreditnih pogodb, v zvezi s terjatvami, ki so bile prenesene na DUTB s strani dokapitaliziranih bank NLB, NKBM in Abanke Vipava.⁴ Poleg tega je bila na podlagi novele v oktobru 2014 s strani AJ PES vzpostavljen tudi Register zavezancev za informacije javnega značaja (RZIJZ)⁵, ki na enem mestu zagotavlja pregled nad vsemi zavezanci. Na podlagi podatkov iz RZIJZ je Uprava RS za javna plačila pričela s spletno objavo informacij javnega značaja o plačilnih transakcijah, opravljenih s strani državnih organov, drugih oseb javnega prava, pa tudi javnih gospodarskih zavodov, javnih podjetij ter podjetij v 100% lasti oseb javnega prava. Ti podatki bodo omogočili tudi nadgradnjo aplikacije Supervisor, kar bo tudi doprineslo k izpolnitvi priporočil Evropske komisije iz Protikorupcijskega poročila 2014.⁶ Kot ministrstvo pristojno za urejanje področja dostopa do informacij javnega značaja, se zato nikakor ne moremo strinjati s trditvijo, da se zadevni zakon *praviloma in vedno spreminja samo v škodo in oteževanje dostopa*. Ravno nasprotno, z novelo ZDIJZ-C se je dostop javnosti do informacij javnega značaja kvečjemu povečal oziroma olajšal (poudarek na proaktivni spletni objavi informacij).

Ministrstvo podpira ukrepe za racionalizacijo javnega sektorja in v tem smislu tudi posameznih organov, vendarle pa racionalizacija ne more iti na račun temeljnih človekovih pravic. Zaradi pomembnosti obstoja neodvisnega državnega organa na področju varstva dveh temeljnih človekovih pravic - dostopa do informacij javnega značaja in pravice do varstva osebnih podatkov - pobuda za ukinitve Informacijskega pooblaščenca ni sprejemljiva.

S spoštovanjem,

Pripravil/a:
Mateja Peterca
Svetovalka

mag. Mateja Prešern
Vodja službe

⁴ <http://www.dutb.eu/si/o-nas/informacije-javnega-znacaja> .

⁵ http://www.ajpes.si/Registri/Druzi_registri/Zavezanci_za_informacije_javnega_znacaja

⁶ Protikorupcijsko poročilo EU 2014 za Slovenijo je dosegljivo na spletu: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/index_en.htm .